

2. godina					
NAZIV KOLEGIJA: Problemi geneze i razvoja materijalne i duhovne kulture Hrvata od 7. do 12. st. na istočnoj jadranskoj obali i širem zaleđu					
OPĆE OBAVIJESTI					
ODJEL	Odjel za arheologiju – Sveučilište u Zadru				
STUDIJ	Poslijediplomski znanstveni studij “Arheologija istočnog Jadrana”				
USMJERENJE	Srednjovjekovna arheologija			Godina studija 2.	
NASTAVNIK	Doc. dr. sc. Tomislav Fabijanić				
USTANOVA	Sveučilište u Zadru - Odjel za arheologiju				
STATUS KOLEGIJA		Izborni (obvezni)	Izborni za druge studij. grupe		Semestar: III.
<ul style="list-style-type: none"> • OPIS KOLEGIJA: Hrvati doseljavaju na istočnu jadransku obalu i njezino zaleđe tijekom 7. st. i na tom području ostavljaju brojne arheološke tragove svoje materijalne i duhovne kulture. Ta je kultura u najranijim razdobljima pod vidnim utjecajima kasnoantičkih autohtonih tradicija, bizantskoga i karolinškog kulturnog kruga. Arheološka ostavština potječe uglavnom iz groblja, a tek neznatnim dijelom iz naseobinskih slojeva. Proučavaju se značajke grobnog oblikovanja, tipologija keramike, nakita, oružja i ostalog grobnog inventara. 					
<ul style="list-style-type: none"> • CILJEVI KOLEGIJA: Cilj je kolegija upoznavanje polaznika studija poglavito s nastankom i razvojem materijalne i duhovne kulture iz najranijih razdoblja Hrvata na ovim prostorima, ali i iz vremena samostalnosti ranosrednjovjekovne hrvatske države, tj. arheološkom ostavštinom 9.-12. st. i njezinim specifičnostima. Studente će se nastojati zainteresirati ovu problematiku i pokušati ih potaknuti na pisanje disertacija. 					
VODIČ:			Zimski semestar	Ljetni semestar	
ECTS - STUDENTSKO OPTEREĆENJE:			2		
TJEDANA PO SEMESTRU:			15		
Sati tjedno:	predavanja				
	seminari				
	vježbe				
	mentorski rad		1		
Ukupno sati:	predavanja				
	seminari				
	vježbe				
	mentorski rad		15		
Ukupan broj dana terenske nastave:					
NASTAVNE METODE:					
predavanja - mentorski rad	(seminari)				
NASTAVNA POMAGALA:					
udžbenici	bilješke .pp	članci	knjige	internet	
UVJET ZA PRIZNAVANJE BODOVA:					
odslušan kolegij (i izrada seminarskog rada)					
NAČIN POLAGANJA ISPITA:					
ispit se ne polaže					
LITERATURA:					
Obvezna:					
<i>Arheološka istraživanja u Kninu i kninskoj krajini, [Izdanja HAD, 15], Zagreb, 1992.</i>					
<i>J. BELOŠEVIĆ, Materijalna kultura Hrvata od 7. do 12. stoljeća, Zagreb, 1980.</i>					
<i>J. BELOŠEVIĆ, Die ersten slawischen Urnengräber auf dem Gebiete Jugoslawiens aus dem Dorfe Kašić bei Zadar, <i>Balkanoslavica</i>, 1, Beograd, 1972.</i>					
<i>J. BELOŠEVIĆ, La Nécropole paléocroate Kašić – Maklinovo brdo, <i>Inventaria archaeologica</i>, 28, Beograd, 1982.</i>					

- J. BELOŠEVIĆ, Osvrt na konačne ishode istraživanja položaja Crkvine u selu Galovcu kod Zadra, *Diadora*, 18-19, Zadar, 1997.
- J. BELOŠEVIĆ, Slavenska naseobinska keramika otkrivena u okolišu crkve sv. Križa u Ninu, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 38(25), Zadar, 2000.
- J. BELOŠEVIĆ, Počeci kršćanstva kod Hrvata u svjetlu arheološke građe, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, *Razdio povijesnih znanosti*, 36(23), Zadar 1998.
- J. BELOŠEVIĆ, *Starohrvatsko groblje na Ždrijacu u Ninu*, Zadar 2007.
- J. BELOŠEVIĆ, *Starohrvatsko groblje u selu Kašiću kod Zadra*, Split 2010.
- Š. BEŠLAGIĆ, Đ. BASLER, *Grborezi – srednjovjekovna nekropola*, Sarajevo 1964.
- Ž. CETINIĆ, *Stranče Gorica. Starohrvatsko groblje*, Rijeka 1998.
- I. ČREMOŠNIK, Istraživanja u Mušićima i Žabljaku i prvi nalaz najstarijih slavenskih naselja kod nas, *Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu*, 25, Sarajevo, 1970.
- V. DELONGA, *Latinski epigrafički spomenici u ranosrednjovjekovnoj Hrvatskoj*, Split, 1996. *Etnogeneza Hrvata* (ur.: N. Budak), Zagreb 1995.
- T. FABIJANIĆ, *Problem doseljenja Slavena/Hrvata na istočni Jadran i šire zaleđe u svjetlu arheoloških nalaza*, disertacija, Zagreb 2008.
- B. GRAFENAUER, Prilog kritici izvještaja Konstantina Porfirogeneta o doseljavanju Hrvata, *Historijski zbornik*, 5, Zagreb, 1952.
- B. GRAFENAUER, Slovanski naselitveni valovi na Balkanski poluotok, *Zgodovinski časopis*, 18, Ljubljana, 1964.
- B. GRAFENAUER, Proces doseljavanja Slovena na zapadni Balkan i u Istočne Alpe, *Simpozijum Predslavenski etnički elementi na Balkanu u etnogenezi južnih Slovena* (Mostar, 1968), Posebna izdanja CBI ANUBiH, 12,4, Sarajevo, 1969.
- S. GUNJAČA, *Ipravci i dopune starijoj hrvatskoj historiji*, 1-3, Zagreb, 1973, 1975. i 1977.
- S. GUNJAČA, *Izbor iz djela*, Split 1991.
- LJ. HAUPTMAN, Dolazak Hrvata, *Zbornik kralja Tomislava*, Zagreb, 1925. *Hrvati i Karolinzi*, Split, 2000.
- N. JAKŠIĆ, *Kiparsko klesarske radionice u Dalmaciji od 9. do 12. stoljeća*, disertacija, Zadar 1986.
- M. JARAK, *Crkvena arhitektura 7. i 8. stoljeća – uvod u studij predromanike*, Split 2013.
- M. JARAK, Zapažanja o grobljima 8. i 9. st. u Dalmaciji, *Opuscula archaeologica*, 26, Zagreb 2002, 247-255.
- D. JELOVINA, *Starohrvatske nekropole*, Split, 1976.
- Lj. KARAMAN, *Odabrana djela*, Split, 1986.
- Lj. KARAMAN, *Starohrvatsko groblje na "Majdanu" kod Solina*, Split 1936.
- Lj. KARAMAN, *Iskopine društva "Bihać" u Mravincima i starohrvatska groblja*, Zagreb 1940.
- R. KATIČIĆ, *Uz početke hrvatskih početaka*, Split, 1993.
- N. KLAIĆ, Marginalia uz problem doseljenja Hrvata, *Hauptmanov zbornik*, Ljubljana, 1966.
- N. KLAIĆ, *Povijest Hrvata u ranom srednjem vijeku*, Zagreb, 1971 [1990²]. *Konstantin Porfirogenet, O upravljanju carstvom* (priredio Mladen Švab, preveo Nikola pl. Tomašić), Zagreb, 1997.
- J. KOROŠEC, Ostava brončanih matrica za otiskivanje u Biskupiji kod Knina, *Starohrvatska prosvjeta*, 3.s., 2, Zagreb, 1952.
- J. KOROŠEC, *Uvod v materijalno kulturo zgodnjega srednjega veka*, Ljubljana, 1952.
- M. LONČAR, Porfirogenetova seoba Hrvata pod sudom novije literature, *Diadora*, 14, Zadar, 1992.
- T. MARASOVIĆ, *Graditeljstvo starohrvatskog doba u Dalmaciji*, Split 1994.
- L. MARGETIĆ, Konstantin Porfirogenet i vrijeme dolaska Hrvata, *Zbornik radova Historijskog zavoda JAZU*, 8, Zagreb, 1977.
- L. MARGETIĆ, Još o vijestima Konstantina Porfirogeneta o dolasku Hrvata, *Radovi Zavoda HAZU*, 36, Zadar, 1994.
- B. MARUŠIĆ, Avaroslavenski napadi na Istru u svjetlu arheološke građe, *Peristil*, 2, Zagreb, 1957.
- B. MARUŠIĆ, *Istra u ranom srednjem vijeku*, Pula, 1960.
- B. MARUŠIĆ, *Starohrvatska nekropola u Žminju*, [Pos. izd. *Histria archeologica*, 1], Pula, 1987.
- B. MARUŠIĆ, Materijalna kultura Istre od 5. do 9. stoljeća, *Izdanja HAD*, 11, Pula, 1987.

- B. MARUŠIĆ, Materijalna kultura Istre od 9. do 12. stoljeća, *Izdanja HAD*, 11, Pula, 1987.
- A. MILOŠEVIĆ, Porijeklo i datiranje keramičkih posuda u grobovima ranog srednjeg vijeka u Dalmaciji, *Diadora*, 12, Zadar 1990, 327-369.
- A. MILOŠEVIĆ, *Križevi na obložnicama ranosrednjovjekovnih grobova u okolici Sinja*, Zagreb 2008.
- Nova zraka u europskom svjetlu. Hrvatske zemlje u ranome srednjem vijeku (oko 550-oko 1150)*, (ur. Z. Nikolić Jakus), Zagreb 2015.
- G. OSTROGORSKI, *Istorija Vizantije*, Beograd, 1959 [1970²].
- E. PERIČIĆ, *Sclavorum regnum Grgura Barskog (Ljetopis popa Dukljanina)*, Zagreb, 1991.
- M. PETRINEC, *Groblja od 8. do 11. st. na području ranosrednjovjekovne hrvatske države*, Split 2009.
- Ž. RAPANIĆ, *Predromaničko doba u Dalmaciji*, Split 1987.
- T. SEKELJ IVANČAN, T. TKALČEC, Slavensko paljevinsko groblje na položaju Duga ulica 99 u Vinkovcima, *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu*, 23, Zagreb 2006, 141-212.
- Starohrvatski Solin*, Split, 1992.
- M SUIĆ, Ocjena radnje L. Margetića: "Konstantin Porfirogenet i vrijeme dolaska Hrvata", *Zbornik Historijskog zavoda JAZU*, 8, Zagreb, 1977.
- F. ŠIŠIĆ, *Priručnik izvora hrvatske historije*, Zagreb 1914.
- F. ŠIŠIĆ, *Povijesti Hrvata u vrijeme narodnih vladara*, Zagreb, 1925.
- Z. VINSKI, Novi karolinški nalazi u Jugoslaviji, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 3.s., 10-11, Zagreb, 1978.
- Z. VINSKI, O nalazima karolinških mačeva u Jugoslaviji, *Starohrvatska prosvjeta*, 3.s., 11, Split, 1981.
- Z. VINSKI, Razmatranja o poslijekarolinškim mačevima 10. i 11. stoljeća u Jugoslaviji, *Starohrvatska prosvjeta*, 3.s., 13, Split, 1983.
- Z. VINSKI, Ponovno o karolinškim mačevima u Jugoslaviji, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 3.s., 17-18, Zagreb, 1984.
- Preporuča se pročitati:**
- F. BARIŠIĆ i dr., *Vizantijski izvori za istoriju naroda Jugoslavije*, 1, Vizantološki institut SANU, 3, Beograd, 1972.
- F. BULIĆ, *Hrvatski spomenici u Kninskoj okolici, uz ostale suvremene dalmatinske iz doba hrvatske narodne dinastije*, 1, Zagreb, 1888.
- B. GRAFENAUER, Nekaj vprašanj iz dobe naseljavanja Južnih Slovanov, *Zgodovinski časopis*, 4, Ljubljana, 1950.
- S. GUNJAČA, Revizija iskopina u Biskupiji kod Knina, *Ljetopis JAZU*, 57, Zagreb, 1953.
- S. GUNJAČA. – D. JELOVINA – M. GRČEVIĆ, *Starohrvatska baština*, (katalog), Zagreb, 1978.
- B. GUŠIĆ, Starohrvatsko naseljenje Ravnih Kotara, *Vranski zbornik*, Zadar 1971.
- L. JELIĆ, Povijesno-topografske crtice o biogradskom primorju, *Vjesnik Arheološkog muzeja Zagreb*, n.s., 2, Zagreb, 1898.
- D. JELOVINA, *Starohrvatsko kulturno blago*, Zagreb, 1989.
- R. KATIČIĆ, Ivan Mužić, Podrijetlo Hrvata, *Obavijesti HAD*, 22,2, Zagreb, 1990.
- J. KOVAČEVIĆ, Avari na Jadranu, *Materijali*, 3, Beograd, 1966.
- I. KOVRIG, *Das awarenzeitliche Graeberfeld von Alltjan*, Budapest, 1963.
- F. LEDIĆ, *Mitologija Slavena*, Zagreb, 1969.
- I. MUŽIĆ, *Podrijetlo Hrvata*, Zagreb, 1989.
- I. MUŽIĆ, *Podrijetlo i pravjera Hrvata*, Split, 1991.
- I. MUŽIĆ, *Slaveni, Goti i Hrvati*, Zagreb, 1997.
- P. SKOK, *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*, Zagreb, 1950.
- V. SOKOL, *Hrvatska srednjovjekovna arheološka baština od Jadrana do Save*, Zagreb 2006.
- Z. VÁNA, *Einführung in die Frühgeschichte der Slawen*, Neumünster, 1970.

UVJETI:

Registracija za slušanje kolegija:

PREDUVJETI ZA UPIS KOLEGIJA:

- REFERENTNI RADOVI NASTAVNIKA ZA KOLEGIJ:

- *Problem doseljenja Slavena/Hrvata na istočni Jadran i šire zaleđe u svjetlu arheoloških nalaza*, doktorska disertacija, Zadar 2009.
- 14C date from early Christian basilica gemina in Podvršje (Croatia) in the context of Slavic settlement on the eastern Adriatic coast, u: *Frühe slawische Siedlung in Mitteleuropa (6. - 9. Jahrhundert) im Lichte naturwissenschaftlicher Datierung* (ur. M. Dulinicz), Wrocław-Bamberg 2010.
- Early Medieval pottery on the Eastern Adriatic in Context of Interaction between the Slavs and Autochthonous Population, *IX Congresso Internazionale sulla Ceramica Medievale nel Mediterraneo: Nuove scoperte*, Venezia 2009.